

K A İ R O S .

JENNY ERPENBECK

R O M A N

Çeviri: Regaip Minareci

JENNY ERPENBECK
KAÏROS.

Can Çağdaş

Kairos, Jenny Erpenbeck

Almanca aslından çeviren: Regaip Minareci

Kairos.

İlk (bu çeviride kaynak alınan) baskı: Penguin Verlag, 2021

© 2021, Jenny Erpenbeck

© 2023, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe hakları Kalem Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Bu kitabın çeviri çalışmaları Literarisches Colloquium Berlin (LCB) tarafından verilen "Schritte Stipendium" desteğiyle Berlin'de yapılmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Mayıs 2023, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Didem Bayındır

Editör: Şebnem Sunar

Düzeltili: Melis Oflas

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak tasarımı: Ayşe Merdit / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.

Maltepe Mah. Davutpaşa Çifttehavuzlar Sk. No: 16 Acar San. Sit.

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-6098-3

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

JENNY ERPENBECK
KAİROS.

ROMAN

Almanca aslından çeviren

Regaip Minareci

♥can

Jenny Erpenbeck'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Gidiyor, Gitti, Gitmiş, 2018

Bütün Günlerin Akşamı, 2020

Gölün Sırrı, 2022

JENNY ERPENBECK, 1967'de Doğu Berlin'de doğdu. 1988-1990 yılları arasında Berlin Humboldt Üniversitesi'nde tiyatro öğrenimi gördü. 1990-1994 arasında ise Hanns Eisler Müzik Yüksekokulu'nda Ruth Berghaus, Heiner Müller ve Peter Konwitschny'nin öğrencisi olarak müzik tiyatrosu yönetmenliği eğitimi aldı. Bir süre Graz Operası'nda rejisi asistanı olarak çalıştı. 1990'lı yıllarda öykü ve oyun dallarında ürün verdi. 2008'de yayımladığı ilk romanı *Gölün Sırrı*'yla dikkat çekti. Ses getiren bu romanı 2012'de *Bütün Günlerin Akşamı*, 2015'te ise *Gidiyor, Gitti, Gitmiş* adlı romanları izledi. Erpenbeck'in eserleri bugüne dek otuz aşkın dile çevrildi. Mainz Bilimler ve Edebiyat Akademisi ve PEN Almanya üyesi olan Jenny Erpenbeck, Berlin'de yaşıyor.

REGAİP MİNARECİ, 1955'te İstanbul'da doğdu. Münih'te geçen lise ve üniversite yıllarının ardından 1977'de Hürriyet Grubu'nda çevirmen olarak çalışma hayatına atıldı. Hürriyet Dergi Grubu, Milliyet Dergi Grubu, *Güneş*, *Tercüman* ve Doğan Kitap'ta editör, yazışleri müdürü, yayın yönetmeni ve yayın koordinatörü olarak uzun yıllar idari görevlerde bulundu. Önceleri gazeteciliğin yanı sıra sürdürdüğü edebiyat çevirmenliğine artık tam zamanlı olarak devam ediyor.

Konu ve karakterler hayal ürünüdür. Yaşayan ya da gerçek kişilerle herhangi bir benzerlik tümüyle rastlantısaldır.

Önsöz

Cenazeme gelecek misin?

Kadın gözlerini indirip kahve fincanına bakıyor ve sesini çıkarmıyor.

Cenazeme gelecek misin, diye tekrar soruyor adam.

Dipdirisin daha, diyor kadın.

Adam üçüncü kez soruyor: Cenazeme gelecek misin?

Evet, diyor kadın, elbette gelirim cenazene.

Kendime seçtiğim yerin hemen yanında bir huş ağacı var.

Güzel, diyor kadın.

Kadın dört ay sonra adamın ölüm haberini aldığıında Pittsburgh'da bulunuyor.

O gün doğum günü, Avrupa'dan henüz ilk tebrik telefonunu bile gelmeden adamın oğlu Ludwig arayıp, babam bugün öldü, diyor.

Kadının doğum gününde.

Cenaze töreni sırasında kadın hâlâ Pittsburgh'da.

Sabahın 5'inde, Berlin yerel saatine göre 10'da tören tam başlarken yatağından kalkıyor, otel masasına bir mum diyor, yakıyor ve internette onun için bir müzik açıyor.

Mozart *re minör* konçertodan 2. bölüm.

Bach, Goldberg çeşitlemeleri aryası.

Chopin *la majör* mazurka.

Bütün parçalar araya giren reklamlarla bölünüyor.

Yeni Hyundai. Ev kredisi veren bir banka. Nezle ilacı.

Kadın altı hafta sonra Pittsburgh'dan Berlin'e döndüğünde taze toprak yığınını ve hemen yanında yükselen huş ağacını

görüyor. Bir arkadaşına rica edip adamın mezarına koydurduğu güller kaldırılmış artık. Cenaze töreninin nasıl geçtiğini arkadaşından dinliyor. Müzik çalınmış.

Ne çaldılar, diye soruyor kadın.

Mozart, Bach ve Chopin, diyor arkadaş.

Kadın başını sallıyor.

Altı ay sonra bir kadın evlerine iki büyük koli getirdiğini de kapıyı kadının kocası açıyor.

Kadın ağlıyordu, diyor kocası, mendil verdim.

Koliler sonbahar gelene kadar Katharina'nın çalışma odasında bekliyor.

Temizlikçi kadının her gelişinde Katharina kolileri kanepe'nin üstüne kaldırıyor, oda temizlendikten sonra yeniden yere indiriyor. Kütüphane merdivenini kullanacağı zaman kolileri kenara itiyor. Raflarda iki büyük koliyi alacak yer yok. Bodrumu daha yeni su basmıştı zaten. Kolileri acaba olduğu gibi çöpe mi atsa? Üstteki koliyi açıp içine bakıyor ve hemen kapatıyor.

Efsaneye göre uğurlu anlar tanrısı Kairos'un önünde, altına düşen bir buklesi varmış, sadece oradan tutulup yakalanabilirmiş. Ama bu tanrı kanatlı ayaklarının üzerinde bir kez süzülüp geçti mi insana artık kafasının dazlak tarafını göstermiş sadece, çıplakmış kafası ve asla elle tutulamazmış. Katharina'nın vaktiyle on dokuz yaşında bir genç kızken Hans'la karşılaştığı an uğurlu bir an mıydı? Kasım ayı başlarında bir gün yere oturup önce birinci, sonra ikinci kolinin içindekileri sayfa sayfa, dosya dosya incelemeye başlıyor. Aslına bakılırsa tam bir enkaz yığını bu. En eski belgeler 1986, en yeniler 1992 yıllarına ait. Mektuplar ve mektup kopyaları var kolilerde, notlar, alışveriş fişleri, takvimler, fotoğraflar, fotoğrafların negatifleri, kartpostallar, kolajlar, birkaç gazete kupürü. Café Kranzler'den alınmış bir kesme şeker küpü kadının elinde dağılıyor. Sayfaların arasından kurutulmuş yapraklar kayıp düşüyor, vesikalık fotoğraflar ataçla sayfalara tutturulmuş, bir kibrit kutusunun içine bir tutam saç konmuş.

Katharina'nın evinde de mektuplar, kopyalar ve hatıralarla dolu bir bavul var, arşiv dilinde *efemera* denen türden çoğu.

Günlükler ve ajandalar da duruyor içinde. Ertesi gün kütüphaneye merdivenine çıkıp bu bavulu en üst raftan indiriyor, dışı gibi içi de tozlanmış. Adamın kolilerindeki ve kadının bavulundaki kâğıtlar çok uzun bir zaman önce karşılıklı iletişim içinde olmuştu. Şimdi ise zamanla iletişim içindeler. Böyle bir bavulda, böyle bir kolide son, başlangıç ve merkez onlarca yılın tozunun içinde kayıtsızca bekliyor, kandırmak üzere yazılan da, hakikat olarak düşünülmüş olan da orada, gizlenen de anlatılan da orada, isteseler de istemeseler de dip dibe, iç içe geçmiş olarak her şey orada, kendi içinde çelişkili olan da, dilsizleşmiş öfke de, dilsizleşmiş aşk da orada, birlikte aynı zarfın, tek bir dosyanın içindeler; unutulmuşlar gibi hayal meyal ya da çok açık hatırlananlar da sararmış ve buruşmuş. Eski dosyaları karıştırmaktan elleri toz içinde kalan Katharina çocukluğunun doğum günlerinde babasının sergilediği sihirbazlık gösterilerini anımsıyor. Babası koca bir deste iskambil kâğıdını havaya atar ve ortalıkta uçuşan kâğıtların arasından Katharina'nın ya da çocuklardan birinin içinden tuttuğu iskambil kâğıdını kapmayı başarırdı.

“Hiçbir şey senden, benden öte değil:
İkimiz olmasak,
Tanrı, Tanrı olmazdı,
Gökyüzü üzerimize çökerdi.”

Angelus Silesius

I. KOLÍ

I/1

Temmuz ayının o cuma günü kız şöyle düşündü:
Olur da gelirse ben gitmiş olacağım.

Temmuz ayının o cuma günü adam gün boyu iki saat yazı üzerinde uğraşmıştı. Ekmek, insanların sandığından çok daha zor kazanılıyor, diye içinden geçirdi.

Kız düşündü: Beklesin o zaman.

Adam düşündü: Bugün daha iyi bir iş çıkaramam artık.

Kız: Plak belki gelmiştir.

Adam: Macarlarda Lukács var diye duydum.

Kız çantasını ve ceketini alıp sokağa çıktı.

Adam ceketini ve sigara paketini aldı.

Kız köprüyü geçti.

Adam Friedrichstrasse'yi yokuş yukarı yürüdü.

Kız, otobüs henüz görünürde olmadığı için bir koşu sahafa girdi.

Adam Französische Strasse'den geçti.

Kız bir kitap satın aldı. Kitabın fiyatı 12 marktı.

Otobüs durunca adam bindi.

Kızın parası bozuktu.

Otobüsün kapıları kapanırken kız dükkândan çıkıyordu.

Otobüsün hareket etmediğini görünce koşmaya başladı.

Otobüs şoförü bir istisna yapıp arka kapıyı bir kez daha açtı.

Ve kız bindi.

Operncafé'ye vardıklarında gökyüzü kararmıştı, Kronprinzenpalais'de fırtına koptu, otobüs Marx-Engels Meydanı'nda durup kapılarını açtığıında yolcular sağanak altındaydı. Epeyce insan yağmurdan kaçmak için itiş kakış otobüse doldu. Kız başta kapı önünde dururken kalabalık onu orta kısma itti.

Kapılar kapandı, otobüs hareket etti, kız bir tutunma kolu aradı.

İşte o an adamı gördü.

Adam da onu gördü.

Dışarıya gerçek bir tufan hâkimdi, içeride yeni binenlerin ıslanmış giysilerinden buharlar yükseliyordu.

Otobüs, Alexander Meydanı'nda durdu. Ama durak, banliyö treni köprüsünün altındaydı.

Kız, otobüsten indikten sonra köprünün altından ayrılmayıp yağmurun dinmesini bekledi.

Otobüsten inen diğer yolcular da onun gibi yağmurun dinmesini beklemek için köprünün altında dikilmeye başladı.

Adam da inmiş duruyordu.

Kız ona orada ikinci kez baktı.

Adam da ona baktı.

Kız ceketini giydi, yağmur havayı serinletmişti.

Adamın gülümsediğini görünce o da gülümsedi.

Kız o sırada ceketini çanta askısının içinden geçirmiş olduğunu fark etti. O zaman adamın gülümsemesinden mahcup oldu. Üstünü başını düzeltip beklemeyi sürdürdü.

Derken yağmur dindi.

Kız köprünün altından çıkıp yürümeye başlamadan önce adama üçüncü kez baktı.

Adam bu bakışı karşılıksız bırakmayıp kızın gittiği yöne doğru yürümeye başladı.

Birkaç adım gitmişti ki kızın topuğu kaldırım taşına takıldı, bunun üzerine adam da adımlarını yavaşlattı. Kız, ayakkabısını hızlıca çekip yoluna devam etmeyi başardı. Adam da hemen kızın hızına ayak uydurdu.

Şimdi ikisi de gülümseyerek yürüyor ve yere bakıyordu.

Böyle yürüdüler, merdiveni inip uzun tünelden geçtiler, sonra merdiveni çıkıp yolun karşı tarafına geçtiler.

Macar Kültür Merkezi saat 18'de kapanıyordu, kapanma saatini beş dakika geçmişti bile.

Kız adama dönüp, kapanmış, dedi.

Adam da, kahve içelim mi, diye sordu.

Kız, olur, dedi.

Bu kadar. Her şey olacağına varmıştı.

1986 yılının o 11 Temmuz günü.

Şu gencecik şeyden şimdi nasıl kurtulacaktı adam? Ya onu yanında kızla gören olduysa? Kız kaç yaşında acaba? Sütsüz kahve isteyeceğim, diye düşünüyor kız, şeker de kullanmayacağım, o zaman beni ciddiye alır. Biraz sohbet, sonra hemen kaçarım, diye düşünüyor adam. Neymiş adı? Katharina. Ya onunki? Hans.

Adam, on cümle sonra kızı daha önce bir kez gördüğünü anlıyor. Yıllar önce düzenlenen mayıs mitinglerinin birinde annesinin elinde ağlayan küçük kız bu. Erika Ambach, annesi. Kız, bir "saç örgüsü kesme" olayından söz edip sade kahvesini yudumluyor. Annesi o tarihlerde bir doktora öğrencisi olarak Hans'ın karısının ilk araştırma laboratuvarının bulunduğu akademi binasında çalışı-

yor. Evlisiniz, öyle mi? Evet, evet. Hans kızı, şu saçları kırpılmış yumurcağı gerçekten anımsıyor, annesi onu kaldırıp omuzlarına oturtmadan ağlamayı kesmemişti. Bakış açısının değişmesi çocuğu derdinden kurtarmıştı. Hans, bu hileyi aklında tutmuş, daha sonra kendi oğluna uygulamıştı. Bir oğlunuz var demek? Evet. Adı ne? Ludwig. *Der Ludewig, der Ludewig, das ist ein arger Wüterich*¹, diyor kız ve adamın gülmesini bekliyor. Adam gülüyor ve en sevdiğim yeri şurasıdır diyor: *Er schrie: Wer hat mich da verbrannt / Und hielt den Löffel in der Hand.*² Sözlerine görsellik kazandırmak için kahve kaşığına havaya kaldırıyor. Yani hepi topu on yıl önce annesi kızın başucunda oturup o uyuyuncaya kadar ona *Struwwelpeter* kitabını okuyordu; adam kaşığı bırakıp paketten bir sigara çıkarıyor. Sigara kullanıyor musunuz? Hayır. Saç örgüsünün kesildiğini, mitingi, bir de böyle çirkinleşmiş olarak insanların arasına karışmaktan duyduğu utancı anımsıyor kız. Ama annesinin yatıştırmak için onu omzuna alıp tribünün önünden geçirdiğini unutmuş. Tuhaf, diye düşünüyor kız, bu yabancı kafanın içinde onca yıldır yaşamımdan küçük bir parça duruyormuş. Şimdi onu bana iade ediyor. Bu kızın gözleri mavi mi, yeşil mi? Birazdan kalkmak zorundayım, diyor adam. Adamın yalan söylediğini, o akşam onu evde ne karısının ne de oğlunun beklediğini yüzünden anlıyor mu acaba kız? Oğlu on dört yaşında, kız da on sekizinde ya da on dokuzunda olmalı. Çünkü karısı 1979'da başka bir enstitüye geçmiş, bir yıl sonra da hamile kalmıştı. On dokuz, diyor kız ve dayanamayıp sade kahvesine bir küp şeker atıyor. Tabii bu arada saçlar uzamış. Evet, şükürler olsun. On altı bu-

1. (Alm.) Ludewig, berbat bir canavardır Ludewig. Heinrich Hoffmann'ın *Der Struwwelpeter* adlı çocuk çizgi romanından alıntı. (Ç.N.)

2. (Alm.) Bağırıldı: Beni kim yaktı / Ve kaşığı eline aldı. (Ç.N.)

çuk yaşındaymış gibi duruyor. En fazla. O halde üniversiteye başladınız? Dizgicilik eğitimi alıyorum, devlet matbaasındayım, sonra Halle Üniversitesi'nde endüstriyel tasarım okuyacağım. Sanatçı olacaksınız yani. Eh, yetenek sınavını geçebilirim tabii. Ya siz? Yazıyorum. Roman mı? Evet. Kitapçılarda satılan gerçek kitaplardan mı? Evet, öyle, diyor adam ve kızın şimdi soyadını soracağı aklına geliyor. Hans ne? diye soruyor kız şimdi gerçekten, adam da soyadını söylüyor, kız başını sallıyor, belli ki tanımıyor onu. Yazdıklarım bence size göre değil. Nereden bilebilirsiniz, diyor kız ve kahve kremasına uzanıyor. Adamın ilk kitabı çıktığında henüz doğmuş kız. Adam yürümeyi Hitler döneminde öğrenmiş. Onun gibi bir kız, ölümü konu alan bir kitabı neden okusun ki? Kız, adamın ondan kitap okuyacağını beklemediğini düşünüyor. Adamsa, bu gencecik gözler nezdinde yaşlı bir adam olmaktan korktuğunu düşünüyor. Anneniz şimdilerde ne yapıyor? Doğa Tarihi Müzesi'nde çalışıyor. Babanız peki? Beş yıldır Leipzig'de profesör olarak görev yapıyor. Alanı nedir? Kültür tarihi. Öyle demek. Birkaç ad daha geçiyor, kızın anne ve babasının arkadaş çevresi, kendi arkadaş çevresi ve anne babası. Adam eski hikâyelerin hepsini biliyor, herkesin bir dönem birbiriyle ilişkisi olmuş, önce çok gençmişler, sonra birbirlerinden ya da birinin ötekini sevgilisinden çocukları olmuş, derken evlenip boşanmışlar, arkadaş olmuşlar, düşman olmuşlar, dost olmuşlar, entrika çevirmişler ya da bu işlere hiç bulaşmamışlar. Partilerde, meyhanelerde, sergi açılışlarında ya da tiyatro galalarında daima aynı kişiler boy gösterirmiş. Kolay kolay sınırları aşılamayan böyle küçük bir ülkede iş ister istemez yakın akrabalar arası birleşmelere varıyormuş. Şu Ambach'ın kızıyla şimdi bir kafede oturuyordu işte. Güneş, Palasthotel'in aynalı camlarından onlara aksediyor. New York'u andırıyor bu görüntü, di-

yor adam. Gittiniz mi hiç oraya? Evet, iş için. Ben de belki ağustosta Köln'e gideceğim, diyor kız, izin çıkarsa. Batı Almanya'da akrabalarınız mı var? Büyükanmem yetmiş yaşına basacak. Köln iğrenç bir yer, diyor adam. Ama hiç değilse Köln Katedrali orada, diyor kız, kesinlikle iğrenç değil. Moskova'nın Aziz Vasil Katedrali yanında Köln Katedrali nedir ki? Ben Moskova'ya hiç gitmedim. Derken kahve fincanları da Hans'ın önünde duran küçük votka kadehi de boşalınca Hans'ın gözleri garsonu arıyor. Bu arada kız yüzünü ellerinin arasına almış adama bakıyor yine. Dik dik bakıyor. Saf ve temiz. Modası geçmiş bir sözcük. *Die Absicht ist edel, und lauter und rein*¹. *Sihirli Flüt*, 1. Perde. Kızın kolları nasıl pürüzsüz. Bütün bedeni de böyle mi acaba?

Adam şimdi hesabı çabucak almaya bakmalı.

Kızla kapı önünde tokalaşmaktan kaçınıyor, görüşürüz, diyor yalnızca.

Caddeye kadarki üç adımlık yolu birlikte yürüyorlar, sonra adam kızı başıyla selamlıyor ve dönüp gidiyor. Kız da yürüyor, diğer yöne, ama ışıklara kadar. Orada duruyor. Adamın soyadını biliyor. Adresini bulmakta zorlanmayacak elbette. Posta kutusuna bir mektup bırakır ya da evinin önünde bekler onu. Tramvay çanı çalıyor, otomobiller su birikintilerinin içinden geçiyor, yaya trafik lambası yeşile, sonra yine kırmızıya dönüyor. Ta parmak uçlarına kadar canı acıyor kızın. Hâlâ öylece duruyor, yaya trafik lambası yeniden yeşil yanıyor, kırmızı yanıyor. Islak asfaltın üzerinde otomobil lastiklerinin çıkardığı şap şap seslerini duyuyor. O olmadan artık hiçbir yere gitmek istemiyor kız. Görüşürüz, demişti adam. Görüşürüz. Toka-

1. (Alm.) Niyeti asil, saf ve temiz. (Ç.N.)

laşmadı bile onunla. Bu derece mi yanıldı kız? Derken sırtından doğru adamın sesini duyuyor: Ne dersiniz, akşam birlikte geçiresek mi? Karısı ve oğlu bir geceliğine taşradaki bir dostlarını ziyarete gitmiş.

Alexander Meydanı'ndan metroyla Pankow'a gidiyorlar, oradan tramvayla üç istasyon daha, sonra dalları kesilmiş ağacın altından yürüyerek meydanı çaprazlama geçiyorlar. Şu ağacın saç modeli amma tuhaf, diyor adam, kız gülümsüyor, ancak sürekli gülümsediği için aradaki fark anlaşılıyor, sonra binaya girip dördüncü kata çıkıyorlar.

Daire parfüm kokuyor. Hole bir halı serili, bir de sandık var, duvarlarda yağlıboya tablolar, çizimler, fotoğraflar asılı, Petersburg stili¹, diyor adam, kız başını sallayıp bakıyor. Yirmi yıldır bu evdeyiz, diyor adam, gelin gezdireyim sizi. Kız, sola kıvrılan dar koridorda adamın peşi sıra açık duran kapıya kadar gidiyor. Mutfak, diyor adam, kız bir tezgâh görüyor, lavabo, mavi boyalı mutfak masası, köşeli ahşap bank, bankın arkasındaki pencere avluya açılıyor. Tek bir ağaç bile yok, diyor adam, ama her sabah bir karatavuk öter burada, kim bilir neden illa burayı sever? Lavaboda bir tencere ve birkaç bardak. Kahvaltı tabak çanağı hâlâ masada duruyor, bir de bal kavanozu, tabaklarda yumurta kabukları, beyaz emaye bir çaydanlık, üç fincan görüyor kız. Yürümeye devam ederken, arka tarafta yatak odası var, diyor adam koridorun sonundaki loşluğa işaret ederek, şurası da banyo, diyor ve parmak eklemleriyle mutfağın yanındaki küçük

1. Bir tür çerçeve asma stili. Bu asma stilinde çerçeveler, Petersburg'daki Ermitaj Müzesi'nde olduğu üzere, çoğu zaman tavana kadar uzanır ve/veya tablo çerçeveleri kendi içinde karmaşık bir düzen oluşturacak şekilde birbirine yakın asılır. (Y.N.)

kapıyı tıkladıyor. Kız tam karşıya gelen başka bir kapıda elyazısıyla bir tabela görüyor: *Girmek yasaktır*. Ludwig'in odası, diyor adam, kapı kolunu tutuyor ama indirmiyor. Sonra geri dönüyorlar, Petersburg stilinde asılmış tabloların önünden dairenin karşı tarafına geçiyorlar. Köşe bir apartman burası, diyor adam.

Adamın şimdi kızı getirdiği geniş odada yuvarlak ahşap bir masa ve altı sandalye var, sandalyelerin hepsi birbirinden farklı. Birinin arkalığında bir kadın hırkası asılı. Köşede klasik bir büfe duruyor, içinde Meissen porseleni fincanlar ve tabaklar. Adam, iki pencerenin önüne gidip ikisini de ardına kadar açıyor. Pencereleri açınca insan bu tepede neredeyse göğe ulaşmış oluyor, diyor. Sol taraftaki geniş kapıdan salon olduğu anlaşılan bir odaya giriyor, mavi desenli halı, beyaz duvarlar, ince ayaklı bir deri kanepe, hemen solunda bir soba, sağda lambader. Lutz Rudolph tasarımı, diyor kız, bizde de var. Kendisi bizim aile dostumuzdur, diyor adam, buranın da pencerelerini ardına kadar açarken. Kız, kapı kasasına yaslanıp girişte duruyor. Yaslanınca kızın nasıl göründüğünü belleğine kazıyacak adam. Geri geliyor, kızın yanından geçiyor, fazla yaklaşmamalı, sonra yemek masasının çevresini dolaşılıyor, bir başka girişin sararmış çift kanadından sağ kapıyı itiyor. Kapının ardında tavana kadar kitaplıkla dolu dar bir oda görüyor kız, pek becerikli değilimdir, diyor adam eğik vidalanmış raflara işaret ederek. Kız yaklaşıyor. Ne var ki kitaplar durmadan ürüyor, diyor adam, yerdeki yığınları göstererek. Kızla birlikte kendi odasına yabancı gözle bakıyor adeta. Cumbanın içinde bir çalışma masası. Burada mı yazıyorsunuz? Aslında nadiren. Glinkastrasse'de bir çalışma odam daha var, çalışmak için başka yere gitmeyi tercih ediyorum. Öyle demek, diyor, kız. Radyodaki isimle ilgili bütün ıvır zıvırım da Glinkastrasse'de, radyo-

da kadroluyum. Hangi görevle? Meraklı bu kız, sorularıyla adama sincapları hatırlatıyor. Yazar olarak, – “kadrolu serbest çalışan”, tanımını böyle. “Kadrolu serbest çalışan” mı? Yılda *bir* program yazmak zorundayım, diğer işlerim ayrı ücretlendiriliyor. Ne üzerine bu programlar? Al işte, sincap yine. Kitaplarım için araştırma yaparken ilginç bir konuya denk geldiğimde yazıyorum, bazen tarih üzerine, ama onun dışında müzik – besteciler, müzisyenler. Vaktiyle müzikoloji okumuştum, sizin için pek ilginç olmasa gerek. Bach severim, diyor kız ve acaba radyoda onun bir programını dinlemiş olabilir miyim, diye düşünüyor. Ben de, diyor adam. Kırmızı şarap? diye soruyor sonra. Alırım, diyor kız.

Adam şarap getirmek üzere mutfağa gittiğinde kız odanın içine doğru birkaç adım atıp çevreyi inceliyor. Kitapların önünde küçük figürler ve teneke oyuncaklar dizili, kartpostallar kitap sırtlarına yaslı, fotoğraflar raflara raptiyelenmiş: Küçük bir çocuk, belli ki oğlu, bir midilli atının sırtında, boş bir arazi, gökyüzü bulutlarla kaplı, güzel bir kadın bir bahçe salıncağına oturmuş, muhtemelen karısı, fotoğrafı çeken kişiye gülümsüyor, belki de ona, Hans’a, yani kocasına, ancak fotoğrafın sonsuzluğunun içinden şimdi fotoğrafa bakan herkese gülümsüyor, kıza da, kocasının misafirine. Kızın arkasında kadehleri şingirdatıyor adam şimdi, iki kadehi tek eline almış, diğeriyle şişeyi tutuyor, biraz müzik dinleyelim mi? diye sorup salona geçiyor. Evet, diyor kız ve arkasından gidiyor.

Adam ilk plağı seçerken gözlüğünü takıyor, çünkü kıza çalmak istediği parçanın kaçınıcı sırada olduğunu kılıfın arka yüzünde okuyacak, sonra siyah diski kılıfından çıkarıyor, pikabın tablasına oturtuyor, girintilerin üzerindeki tozları fırçayla temizliyor ve iğneyi iki bölüm ara-

sındaki düz zemine dikkatle yerleştiriyor; bu arada kız, adamı rahatça süzebilmek için nihayet zaman buluyor. Dar omuzlarına bakıyor. Gür saçlarına. Uzun bacaklarına ve uzun kollarına kıyasla bedeninin üst kısmı kısa, bu da hareketlerinde bir savrulmaya yol açıyor. Aslında arkadan bakıldığında yeniyetmeleri andırıyor, kızın akranlarından biri gibi, ama dönüp ona doğru gelirken yetişkin oluyor yine. Burnu düzgün, ağzı küçük, gözleri gri. Kız, ince ayaklı kanepeye, adam da hemen yanındaki koltuğa oturuyor. Okuma gözlüğünü çıkarıyor şimdi, gömlek cebine sokuyor ve bir sigara daha yakıyor. Şarap servisini yapmıştı adam, ama kadehlerini tokuşturmalarına fırsat kalmıyor, çünkü Sviyatoslav Richter, Chopin'den *la minör* mazurka başlıyor. Adam kıza kendi müziğini çalarak ona teslim oluyor. Hissediyor mu o bunu acaba? Kız da piyano çalmayı biliyor, Chopin'in valslerinden birkaçını öğrenmişti, ama şimdi adamla birlikte dinlerken bu müziğin karanlığın nasıl da kıyısında olduğunu anlıyor. *Si bemol minör scherzo, la bemol majör polonez*, hiç konuşmuyorlar, bakışmıyorlar da, sessizce anlaşıyorlar sadece. Plak boşa dönüp gıcırtilar çıkarmaya başlayınca ve kol "tık" edip havaya kalkınca adam kıza bakıp başını sallıyor, kadehini kaldırıp kızinkiyle tokuşturuyor. İçkilerinden birer yudum alıyorlar, sonra adam plağı değiştirmek üzere kalkıyor; kız, oluşan sessizlikte açık pencereden duyulan kırlangıç seslerini dinliyor.

Adam kıza Franz Schubert'in *la bemol majör impromptu*'sunu çalıyor sonra, ardından Bach *Kromatik Fantasia, re minör Partita* ve Mozart *do majör* piyano konçertosunun 3. bölümü geliyor. Adam arada başıyla ritim tutuyor ve arada bir, müthiş değil mi? diye soruyor. Kız arada bir, harikulade, diyor. Kız arada bir, kim çalıyor? diye soruyor. Bunun üzerine adam, Artur Rubinstein,

Glenn Gould, Clara Haskil, diyor. Kız, Bach'la Mozart arasında çış yapmaya gidiyor ve banyodaki ipte adamın oğlunun fitilli kadife pantolonunun asılı olduğunu görüyor. Bütün evi mis gibi kokutan parfümün şişesi aynanın önünde duruyor, Chanel No 5. Bir bardağın içinde de üç diş fırçası. Kadının geceliği gündelik yaşamın ortasında bir taburenin üzerine kayıtsızca atılmış. *Komm, lieber Mai und mache die Bäume wieder grün*¹, diye bir dilekte bulunuyor piyano son olarak, ama aylardan temmuz şimdi, dışarıda yaz akşamı yaz gecesine dönüştü artık, kırmızı şarap şişesi boşaldı. Acıktınız mı? Evet. O halde yemeğe gidelim. Tamam.

Onun yanında yürümek güzel, diye düşünüyor kız.

Onun yanında yürümek güzel, diye düşünüyor adam.

Gecenin içinden yirmi dakika yürüyorlar. Adam restoranın yabancıısı değil, çok kez gelmiş, garson ona her zaman olduğu gibi müdavimler için ayrılmış masayı veriyor.

Yemeğe başlamadan önce peçetenin dizlerin üzerine örtüldüğünü biliyor kız; bir şey içmeden önce dudakların hafifçe silinmesi gerektiğini biliyor; çorba kâsesinin kendinden tarafa değil arkaya doğru eğilmesi gerektiğini biliyor, dirseklerin masaya yaslanmayacağını ve patateslerin bıçakla kesilmeyeceğini de biliyor. Yemek bittiğinde bıçakla çatalın sapları tabağın sağ tarafına bakacak şekilde yan yana bırakılması gerektiğini bilmek, tüm korkulara, tüm umutlara, öngörülemeyen ve öngörmek istenilmeyen her şeye karşı işe yarıyor. Bu akşam yemeğinde karşısında müthiş bir şans, talihsizlik ve soru ola-

1. (Alm.) Gel sevgili mayıs, ağaçları yeşert yine. Sözlerini Christian Adolph Overbeck'in yazdığı ve Mozart'ın bestelediği halk şarkısı. (Ç.N.)

rak oturan bu adamın yüzüne bakınca anlıyor kız: Yaşam şimdi başladı, diğer her şey buna hazırlıktı.

Çiğnerken bile güzel, diye düşünüyor adam.

Şimdi ne olacak?

Ne birinin ne ötekinin bu konuda tek bir söz etmesine gerek kalmadan adımları eve doğru yöneliyor. Eve doğru, kız için daha şimdiden adamın evine dönmek anlamına geliyor.

Aşağıda başlarını kaldırıp hâlâ ıslıl ıslıl olan pencere-
lere bakıyorlar.

Adam sırf eve dönebilmek için dışarı çıktı belki onunla. Aşına olduğu ortamın kızın da gündelik hayatının parçası olduğu hayalini kurabilmek için. Kız daha şimdiden çok doğalmış gibi önden yürüyüp salona geçiyor, adam da bir şişe daha şarap getirmek için mutfağa giriyor. Salona döndüğünde kız pencerenin önünde duruyor. Pencere eşiği öyle alçak ki, aşağı düşmek işten bile değil, diye düşünüyor kız. Karşıda henüz uyumamış biri daha var, diyor kız. Bizim yakın dostumuzdur, diyor adam, ressamdır. Adamın, “bizim” demesi dikkatinden kaçmıyor kızın. Gerçeklerin farkında olmalı, diye düşünüyor adam. Kız, ona doğru dönüyor. Adam elinde bir plak tutuyor, sigarası dudaklarının arasında çarpık duruyor. *Nimm doch die Pfeife aus dem Maul, du Hund.*¹ “Requiem”i getirdim. Ama şu anda uygun değil bence, diyor kız. Şu anda, dedi. Toprağın altında yatan ölümler uyumaz, beklerler. İyi müzik her âna uyar, diyor adam ve sigarasını ağzından alıyor. Tamam o halde, diyor kız. Adam plağı kılıfından çıkarıyor, pikaba yerleştirmeden önce fırçayla hafifçe girintilerin üzerinden geçiyor.

1. (Alm.) Çıkarsana şu pipoyu ağzından, köpek. Sözlerini Bertolt Brecht'in yazdığı bir şarkı. (Ç.N.)

Bütün mezarlar saydamlaşıyor şimdi, adamla kadın doğrudan mezarlık arazisinin üstünde duruyor, canlıların adası kadın ve adamın ayaklarının altındaki bir karış toprak kadar sadece. Kız, adamın gözlüğünü alıp kenara bırakırken adam da ilk kez kollarını kıza doluyor; o sırada insanlık, insanlık adına sessizlik ve ebedî ışık için yalvarıyor. Kız, adamın yüzünü ellerinin arasına alıp öpüyor, ama hafifçe. O sırada yapayalnız genç bir ses yükseliyor, Tanrı'yı övüyor, çünkü Tanrı'yı tanırsa o da onun canını bağışlar belki. Ses dua ederken adam, kızın çıplak omzunun avucunun içinde yarattığı hissi, iki omzunun da yuvarlaklaşmasını ömrü oldukça unutmayacak. *Bütün insanlar sana gelecek*,¹ evet öyle, diye düşünüyor adam, sonra düşünmeyi bırakıyor. Öpüşmeler, korolar, kızın saçları, "Requiem" girişi tam sona ermek üzereyken kilisenin boşluğunda yankılanan, canlıların ölüleri için ısrarla yeniledikleri talebi: *Onlara ebedî nur bahşet*. İnsanlar kendi yanıtlarını kendileri verecek, oldukları yer hâlâ karanlık, arzu şiddet bilmez. Adam soluk alıp veriyor, kız başını ona yaslamış o da soluk alıp veriyor.

Ama adları çağırılanlar şimdi mezarlarında hareket ediyor, kemiklerini örtmek için kefenlerini düzeltiyorlar, birazdan göğe yükselecekler, *kyrie eleison*,² Rab sana merhamet etsin, diye fısıldıyor kız adama bakıp ve gülümsüyor, sonra dişlerini adamın etlerine gömüyor, bu çılgın kız ondan bir parça mı koparmak istiyor yoksa? Ölümler titreyerek göğe yükselirken iki insanın bedeni görülemeyen, yalnızca elle tutulabilen bir tabiat manzarasına dönüşüyor, bu manzaranın içinde sayısız yollar var, ancak kaçıp kurtulmak olanaksız, biliyorsun şimdi sırada

1. Eski Ahit, "Mezmurlar", 65:2. (Ç.N.)

2. (Yun.) Ya Rab merhamet et. Bazı kilise ayinlerinde okunan başlangıç duası. (Ç.N.)

Aşk ölümlülerin yüreğine kim düşürür – Eros mu, uğurlu anların tanrısı Kairos mu?

Yıl: 1986, Kasım ayı başları. Yer: Doğu Berlin. Otobüste göz göze gelen Katharina ile Hans tanışıp birbirlerine açık olurlar. Őimdiyse Katharina'nın Hans'la geçirdiği günlerden geriye iki koli kalmıştır. Katharina kolileri karıştırırken, birlikte geçirdikleri zamanı hatırlar. Hans aralarındaki ilişkinin sınırlarını ve kurallarını belirleyebilecek kadar tecrübeli, Katharina ise ona k r  k r ne bağlanacak kadar tecr besizdir. Zamanla aşkları toksik bir ilişki yumağına saplanır. Bu arada komünizmin gri Őehri Doğu Berlin, iki kutuplu dünyanın sonunu getirecek ve iki Almanya'yı birleştirecek ayaklanmaya doğru koşmaktadır.

Jenny Erpenbeck, *Kairos*. 'ta arzu, saplantı ve Şiddet arasındaki görünmez sınırları görünür işaretlere dönüştürüyor. *Kairos*., siyasi ve toplumsal gerçekliğin kendini bireyin özel alanına nasıl dayattığını anlatan sarsıcı bir roman.

#yirminciy zyıl #berlinduarı #bellek #gemişlehesaplaşmak #ilişkiler

 can

canyayinlari.com | [f](#) | [@](#) | [t](#) canyayinlari

roman

ISBN 978-975-07-4098-3

9 789750 760983